

STORTINGET

Representantforslag 92 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentant Une Bastholm

Dokument 8:92 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Bastholm om klimatilpasning og styrket flom- og skredforebygging

Til Stortinget

Bakgrunn

Klimaendringene gjør Norge mer sårbart. I rapporten «Er vi forberedt?», utgitt i 2020, går Norges Røde Kors inn i hvordan beredskapen må endres for å møte de nye fysiske klimarisikoene. Her kommer det frem at Norge i fremtiden må forvente:

- at episoder med kraftig nedbør øker. Dette vil også føre til mer overvann.
- større og hyppigere regnflommer.
- økt sannsynlighet for snøsmelte-flommer på Svalbard.
- mulig økt sannsynlighet for tørke og skogbrann.
- økt sannsynlighet for jord-, flom- og sørpeskred.
- økt sannsynlighet for snøskred.
- økt stormflonivå.

Rapporten konkluderer med at beredskapen i Norge må styrkes for å møte utfordringene klimaendringene fører med seg. Rapporten viser at ikke alle norske kommuner er tilstrekkelig rustet til å møte disse utfordringene.

I rapporten anbefaler Røde Kors blant annet at nasjonale myndigheter må:

- investere mer i forebyggende sikring mot ras, flom og andre naturfarer for å ruste landet for den nye normalen med mer ekstremvær.

- etablere bedre insentiver til å øke antallet samvirkeøvelser mellom aktuelle beredskapsaktører lokalt og nasjonalt.
- sette ned et utvalg som undersøker hvordan Norge er dimensjonert for å håndtere flere klimaforårsakede naturhendelser, hvor hensikten er utarbeidelse av en ny stortingsmelding om klimatilpasning i Norge.

Den generelle bevisstheten om flom- og skredrisiko er høy i de fleste kommunene i Norge, men mange kommuner mangler kompetanse og økonomi til forebyggende arbeid. Forslagsstiller mener at det må bevilges mer midler til kommunene, slik at de har råd til trygg arealplanlegging og klimatilpasning.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) anslår at det trengs 3,9 mrd. kroner til flom- og skredforebyggende tiltak, hvorav 50 mill. kroner trengs bare til sikring av kartlagte kvikkleiresoner i Akershus. Forslagsstiller mener det haster å kraftig styrke NVEs arbeid med flom- og skredforebygging for å ta igjen etterslepet.

Forslagsstiller mener man bør vurdere å endre regelverket for sikring av eksisterende bygg. I Meld. St. 5 (2020–2021) «Samfunnssikkerhet i en usikker verden» fremgår følgende:

«Sikring av eksisterende bebyggelse [mot flom og skred] er ikke en plikt, verken for eier, kommunen eller for staten.»

Flom- og skredsikringen av riksveier, fylkesveier og jernbane er mangelfull. Statens vegvesen anslår at det trengs omtrent 50 mrd. kroner for å sikre alle punkter langs riks- og fylkesveiene med høy skredrisiko. Ifølge Bane NOR trengs det 300 mill. kroner årlig til flom- og skredsikring av jernbanen i perioden 2022–2033.

I et varmere, villere og våtere Norge er det viktigere enn noensinne å ta vare på det viktigste vernet man har mot ekstremvær: naturen. Myrer fungerer som svamper i perioder med mye nedbør og reduserer derfor risikoen for flom. Trær demper vinden og binder jordsmonn. Beplantning i byene reduserer problemer med overvann. Kantvegetasjon rundt bekker og skrenter er viktig for å stabilisere grunnen, i tillegg til at de er viktige for biologisk mangfold. Derfor bør blant annet myrvern og naturrestaurering trappes kraftig opp.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen sørge for, så raskt som mulig, å gjennomføre en full kartlegging av risikoen for befolkningen i kvikkleireområder og andre skredfarlige områder over hele landet.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at innbyggere i skredutsatte områder får tilstrekkelig informasjon om skredrisiko og veiledning om hvordan de skal forholde seg til informasjonen.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som tydeliggjør i lovverket hvem som har ansvaret for å sikre eksisterende bebyggelse mot flom og skred.
4. Stortinget ber regjeringen foreta en full gjennomgang av regelverket for utbygging på kvikkleire og i andre skredfarlige områder og komme tilbake til Stortinget med forslag til innskjerpinger for å redusere risiko og sikre at hver enkelt kommune ikke sitter med avgjørende ansvar for risikovurderinger.
5. Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre et nasjonalt forbud mot nybygging i kvikkleiresoner i risikoklasse 5.
6. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre et nasjonalt forbud mot nybygging på områder hvor NVE mistenker kvikkleire, men som ennå ikke er kartlagt tilstrekkelig.
7. Stortinget ber regjeringen styrke NVEs arbeid med flom- og skredforebygging kraftig for å sikre de områdene man i dag vet at er utsatt, og komme tilbake til Stortinget med et bevilgningsforslag senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.
8. Stortinget ber regjeringen øke bevilgningene til flom- og skredsikring av veier og jernbane og komme tilbake til Stortinget med et bevilgningsforslag senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.
9. Stortinget ber regjeringen, gjennom økte overføringer, sikre at alle norske kommuner og fylkeskommuner har tilstrekkelig kompetanse på arealplanlegging og klimatilpasning.
10. Stortinget ber regjeringen styrke arbeidet med restaurering av myr og annen natur for å gjøre samfunnet mer robust mot ekstremvær, flom og overvann.
11. Stortinget ber regjeringen øke støtten til kommunenes arbeid med klimatilpasning og komme tilbake til Stortinget med et bevilgningsforslag senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.
12. Stortinget ber regjeringen øke bevilgningene til beredskapsetatene for å styrke evnen til krisehåndtering, også dersom flere ulykker skulle skje samtidig, og komme tilbake til Stortinget med et bevilgningsforslag senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.
13. Stortinget ber regjeringen innføre et system med grenser for akseptabel risiko for eksisterende bygg og infrastruktur tilsvarende akseptabel risiko for nyutbygginger som i byggteknisk forskrift (TEK17).

20. januar 2021

Une Bastholm